

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Sžo/15/2014
Identifikačné číslo spisu:	8012200841
Dátum vydania rozhodnutia:	04.11.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:8012200841.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemkovej PhD. a zo sudcov JUDr. Nory Halmovej a JUDr. Jarmily Urbanovej v právnej veci žalobcu: W. X., trvale bytom XXXX D., D. XX XXX, Z., zastúpeného JUDr. Branislavom Kahancom, advokátom so sídlom v Prešove, Vajanského 33, proti žalovanému Okresnému úradu Prešov, Námestie mieru 3, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia bývalého Obvodného úradu Prešov zo dňa 4. septembra 2012 číslo: ObÚ-PO-OVVS4-2012/00346/TI, konajúc o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 5Scud/1/2012-77 zo dňa 08. novembra 2013, jednomyseľne

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 5Scud/1/2012-77 zo dňa 08. novembra 2013 p o t v r d z u j e.

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi trovy odvolacieho konania vo výške 142,04 € na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Branislava Kahanca, advokáta, v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Prešove napadnutým rozsudkom č. k. 5Scud/1/2012-77 zo dňa 08.11.2013 podľa ustanovenia § 250j ods. 2 písm. c/, d/ O.s.p. zrušil rozhodnutie žalovaného č. ObÚ-PO-OVVS4-2012/00346/TI zo dňa 04.09.2012, ktorý zamietol žiadosť žalobcu o vydanie osvedčenie o štátnom občianstve Slovenskej republiky. Poukázal na to, že podľa § 15 zákona č. 40/1993 Z.z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky (ďalej len „zákon č. 40/1993 Z.z.“) sa na postup podľa tretej časti tohto zákona nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní a žiadosť o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky zamietol.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že stav brannej pohotovosti štátu nie je totožný s vojnovým stavom a že otázku interpretácie pojmu „kdy země vede válku“ bolo potrebné posudzovať podľa

definície agresie Spoločenstva národov, ktorá bola prevzatá do Londýnskej dohody o agresii uzatvorenej dňa 04.07.1933 Československom, podľa ktorej nie je potrebné vyhlásiť vojnu (článok II bod 2) a podľa ktorej je potrebné za útočníka považovať ten štát, ktorý prvý poskytne podporu ozbrojeným tlupám, ktoré sa utvoria na jeho území a ktoré vpadnú na územie druhého štátu (čl. II bod 5). V súlade s nótou londýnskej vlády zo dňa 22.02.1944, ktorá nadväzuje na prehlásenie prezidenta republiky zo dňa 16.12.1941 podľa § 64 ods. 1 bod 3 vtedajšej Ústavy a v súlade s citovaným článkom II bod 5 dňom, kedy nastal stav vojny „je deň 17.09.1938“, pričom stav vojny nastal s Nemeckom, pretože na pokyn Hitlera došlo k uzatvoreniu „Sudetonemeckého svobodného sboru“ (Freikorps) a posledným dňom bol dátum 07.05.1957, kedy Československo ukončilo vojnový stav s Japonskom. Poukázal, že takýto záver vyplýva aj z nálezů Ústavného súdu Českej republiky č. II. ÚS 307/1997 zo dňa 18.05.1999, v celom rozsahu aplikovateľného aj na daný prípad.

Krajský súd je názoru, že žalovaný na takúto interpretáciu pojmu „kdy země vede válku“ neprihliadal, rozhodol teda predčasne na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu.

Poukázal, že požiadavka vysporiadať sa s touto otázkou vyplýva aj zo stanoviska Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 219191-2005/022320 zo dňa 23.11.2005, adresovaného žalovanému, v ktorom potvrdilo, že „...W. X. v roku 1953 nadobudol štátne občianstvo USA na základe Dohovoru o naturalizácii medzi ČSR a USA z roku 1928. Nakoľko v dobe, keď jedna zo zmluvných strán viedla vojnu, tento dohovor neplatil, W. X. nestratil československé občianstvo a podľa zákona č. 40/1993 Z.z. je štátnym občanom Slovenskej republiky...“.

Krajský súd zdôraznil, že ide o stanovisko toho istého orgánu, vypracované tou istou osobou (Mgr. N.), na základe ktorého žalovaný rozhodol a ktorý dňa 16.02.2012 naopak uviedol, že žalobca dňa 02.10.1953 podľa článku I Dohovoru štátne občianstvo stratil. Krajský súd poukázal v odôvodnení rozsudku na skutočnosť, že žalovaný sa s protichodnosťou týchto záverov nijakým spôsobom nevysporiadal, nevysvetlil ich, rozhodnutie (list) je pre tento nedostatok dôvodov nepreskúmateľné a teda nezákonné.

Vo vzťahu k námietke žalovaného o nedostatku právomoci krajského súdu, krajský súd zdôraznil, že touto otázkou sa už zaoberal Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 6Sžo/167/2007 zo dňa 24.09.2008, v ktorom vyslovil záväzný právny názor, prečo takýto list nemôže byť vylúčený zo súdneho prieskumu, načo poukázal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku 2Sžo/42/2011 zo dňa 23.01.2012.

II.

Proti tomuto rozsudku v celom rozsahu podal žalovaný v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom navrhol zrušiť napadnutý rozsudok, pretože ho považuje za arbitrárny, nepresvedčivý, nespravodlivý a nepreskúmateľný, navyše v praxi nevykonateľný. Napadnutý rozsudok ukladá žalovanému povinnosti nad rámec zákona č. 40/1993 Z.z. a to v časti povinnosti konať a rozhodovať o statuse žalobcu, teda o existencii resp. o neexistencii jeho štátneho občianstva. Žalovaný meritórne a autoritatívne nerozhoduje o tom, či niekto je alebo nie je štátnym občanom Slovenskej republiky. Takúto zákonnú kompetenciu nemá, ani to nevyplýva z ustanovení zákona č. 40/1993 Z.z. a ani si takúto kompetenciu nemôže dovoliť a poukázal na § 15 a § 17 zákona č. 40/1993 Z.z.). Vzhľadom ku skutočnosti, že zisťovanie štátneho občianstva nemá charakter konania právneho, Okresný úrad Prešov preto pri zisťovaní štátneho občianstva nemôže vykonávať žiadne dokazovanie v procesnom slova zmysle, nemôže vykonávať ani žiadne hodnotenie dôkazov. Ak neexistuje žiadna pochybnosť o existencii štátneho občianstva, okresný úrad štátne občianstvo potvrdí alebo osvedčí. V prípade pochybností sa obracia na Ministerstvo vnútra SR v súlade s ustanovením § 9a ods. 5 zákona č. 40/1993 Z.z., ktoré s vydaním potvrdenia osvedčenia buď súhlasí, alebo nesúhlasí. Podľa právneho názoru žalovaného takáto kompetencia prislúcha (rozhodnutie o statuse - o určení štátneho občianstva) výlučnej súdnej moci. Poukazuje, že napadnuté rozhodnutie je ovládané ešte právnym stavom pred nadobudnutím účinnosti novely č. 344/2007 Z.z., ktorou sa doplnil zákon č. 40/1993 Z.z. Predmetnou novelou došlo k vylúčeniu použitia všeobecného

predpisu o správnom konaní.

Samotný zákon č. 40/1993 Z.z. nehovorí o konaní, ktorého výsledkom je vydanie rozhodnutia, práve naopak výslovne uvádza, že sa jedná o postup, a teda o inú formu správnej činnosti, pričom výsledkom takejto činnosti je úkon, ktorý nemá právne dôsledky pre fyzické osoby. Vydanie alebo nevydanie osvedčenia o štátnom občianstve nie je správnym aktom, pretože nespĺňa jeho základné náležitosti a to z dôvodu absencie jednostranného autoritatívneho výroku o právach a povinnostiach nepodriadených subjektov a absencie právnych dôsledkov.

Vydávanie osvedčenia alebo zamietnutie vydania osvedčenia nie je rozhodnutím vo veci samej, t.j. o tom, či niekto je alebo nie je štátnym občanom Slovenskej republiky. Zo znenia samotného zákona č. 40/1993 Z.z., ako aj z povahy veci vyplýva, že zákonodarca nemal vôbec v úmysle zveriť rozhodovanie o tom, či niekto je alebo nie je štátnym občanom miestnemu orgánu štátnej správy, ktorý je v hierarchii štátnej správy na jej úplnom konci. Žalovaný ako orgán miestnej štátnej správy bol a je pri výkone štátnej správy riadený a kontrolovaný ústredným orgánom štátnej správy, v tomto prípade Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky (§ 4 ods. 4 zákona č. 515/2003 Z.z. o krajských úradoch a obvodných úradoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov vo vtedy platnom znení a rovnako v ustanovení 4 ods. 6 zákona č. 180/2003 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Bolo by porušením vyššie uvedených zákonných ustanovení, ak by orgán miestnej štátnej správy ako orgán podriadený, preskúmaval, vysvetľoval alebo hodnotil stanovisko nadriadeného orgánu, v tomto prípade až ústredného orgánu štátnej správy, ktorý stojí až na samom vrchole hierarchie štátnej správy. Žalovaný má za to, že takéto konanie žalovaného by bolo v absolútnom rozpore so znením čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe Ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Prvostupňový súd úplne odignoroval podstatné argumenty žalovaného, prečo na strane žalobcu sa stotožnil s nálezom Ústavného súdu Českej republiky č. II. ÚS 307/1997 v otázke pojmu „kdy země vede válku“ a prečo na strane odporcu sa nezoberal inými rozhodnutiami Ústavního soudu Českej republiky a Nejvyššího soudu Českej republiky, týkajúcimi sa výkladu Dohovoru o naturalizácii medzi Československom a Spojenými štátmi americkými zo 16. júla 1928 č. 169/1929 Zb.; to najmä uznesenie Ústavního soudu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 726/2000, rozhodnutím Ústavního soudu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 24/01, I. ÚS 124/04, rozhodnutím Nejvyššího soudu Českej republiky sp. zn. 28Cdo/376/2000, 23Cdo/1271/2000 a 28Cdo/3711/2008.

Poukazuje, že z odôvodnenia uvedených rozhodnutí vyplýva, že súdy pri preskúvaní rozhodnutí o reštitučných nárokoch tieto rozhodnutia nerušili a nevracali správnym orgánom na nové konanie z dôvodu skúmania existencie štátneho občianstva žiadateľov o reštitúcie správnymi orgánmi, ale samé iniciatívne skúmali existenciu štátneho občianstva žiadateľov o reštitúciu. Dôvod na takéto konanie súdov Českej republiky je logický a úplne zřejmý a to nemožnosť správnych orgánov rozhodovať o statu, teda o existencii resp. neexistencii štátneho občianstva. Tento právny názor žalovaného už Krajský súd Prešov prijal a vyjadril vo svojom rozhodnutí zo dňa 13. júla 2013 sp. zn. 2S/3/2013, kde súd zamietol žalobu a vo svojom odôvodnení na str. 11 tretí odsek uviedol nasledovné: „Ako vyplýva z ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 40/1993 Z.z. na postup správneho orgánu podľa tretej časti tohto zákona t.j. vo veci vydávania osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky, sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, teda ani procesné lehoty v ňom uvedené. Súd sa v danom prípade stotožňuje s názorom odporcu, že ide o deklaratórny úkon, t.j. potvrdenie určitej skutočnosti, o ktorej nie sú pochybnosti a v prípadoch, kedy nie je potreba autoritatívneho zisťovania, nie je úlohou správneho orgánu odstraňovať pri osvedčovaní prípadné pochybnosti o existencii alebo neexistencii štátneho občianstva. Správny orgán môže teda potvrdenie/osvedčenie vydať alebo nevydať, teda žiadosť o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve zamietnuť. Nejedná sa teda o rozhodovanie o tom, či žiadateľ je alebo nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, teda rozhodovanie o statu.“

Žalovaný ďalej poukazuje na tú skutočnosť, že osvedčenie je verejnou listinou a platí pre neho prezumpcia správnosti. Preto osvedčeniu sa nemožno brániť žiadnym formálnym opravným

prostriedkom, ale len a iba dôkazom opaku. Pokiaľ nie je preukázaný opak, platí, že obsah osvedčenia zodpovedá skutočnosti. S ohľadom na vymedzenie súdnej právomoci pri preskúvaní správnych aktov je potrebné rozlíšiť správne akty, ktorými sa rozhoduje o subjektívnych právach a úkony ostatné. Osvedčenie nie je správnym aktom, ale je iným úkonom, pre ktorý je všeobecne podľa teórie správneho práva charakteristická tá skutočnosť, že nezasahuje do niečích práv.

Je názoru, že súd v odôvodnení svojho rozhodnutia sa nijako nevysporiadal a nevysvetlil, v čom vidí postup správneho orgánu vo veci vydávania osvedčenia za nezákonný. Poukazuje, že okrem absencie skutočnosti, v ktorých súd vyvodil svoje závery a úvahy, ktorými sa pri svojom rozhodnutí riadil, absentuje aj právne posúdenie veci. Žalovaný tak nemal možnosť zaujať stanovisko k neexistujúcim úvahám súdu, týkajúcim sa uloženia povinnosti konať a rozhodovať vo veci existencie resp. neexistencie štátneho občianstva žalobcu, či určenia samotnej existencie resp. neexistencie štátneho občianstva žalobcu vyplývajúcej z ustanovenia § 17 zákona č. 40/1993 Z.z.

Ďalej poukazuje, že v zmysle ustanovenia § 7 ods. 4 zákona č. 40/1993 Z.z. možno udeliť štátne občianstvo Slovenskej republiky bez splnenia podmienky pobytu podľa ods. 1 písm. a/ žiadateľovi, ktorý stratil Československé štátne občianstvo na základe medzinárodných zmlúv. V prípade žalobcu nie je nutné dodržať ani podmienku pobytu uvedenú v § 7 ods. 3, ktorá sa zaoberá udelením štátneho občianstva žiadateľovi, ktorému bolo vydané osvedčenie preukazujúce postavenie Slováka žijúceho v zahraničí. Ak teda má žalobca záujem o štátne občianstvo Slovenskej republiky, môže oň kedykoľvek požiadať. Žalovaný nevidí zákonnú prekážku, ktorá by Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky vylučovala jeho udelenie.

III.

Žalobca v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že otázkou právomoci krajského súdu preskúmať zákonnosť rozhodnutí a postupu žalovaného sa už raz zaoberal Najvyšší súd Slovenskej republiky konaní sp. zn. 6Sžo/167/2007 zo dňa 24.09.2008, pričom v tomto konaní vyslovil záväzný právny názor, prečo nemôže byť takýto list vylúčený zo súdneho prieskumu. Tento názor bol potvrdený aj najvyšším súdom v konaní sp. zn. 2Sžo/42/2011. Konanie vedené pod sp. zn. 5Scud/1/2012 je identickým konaním. Ďalej poukázal, že v konaní pred súdom prvého stupňa bolo jednoznačne preukázané, že žalovaný disponoval dvomi stanoviskami toho istého ústredného orgánu štátnej správy, a to stanoviskom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky zo dňa 23.11.2005, v ktorom ministerstvo uviedlo, že Krajský úrad v Prešove vydá žiadateľovi po predložení písomnej žiadosti a po odobratí preukazu zahraničného Slováka osvedčenie o štátnom občianstve Slovenskej republiky a stanoviskom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky zo dňa 16.02.2012, na základe ktorého žalovaný listom zo dňa 04.09.2012 zamietol žiadosť žalobcu o vydanie štátneho občianstva.

Uvedené dve stanoviská boli podpísané tou istou osobou a to Mgr. D. N., pričom za tých istých skutkových a právnych okolností podali protikladný pokyn pre žalovaného. Žalovaný sa tak v napadnutom liste žiadnym spôsobom nevysporiadal s protichodnosťou vyššie uvedených stanovísk, pričom stanovisko zo dňa 23.11.2005 už „opomenul“ čo aj spomenúť.

Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil a zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 142,04 €.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 prvá veta O.s.p.) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 250ja ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku rozsudkom, ktorý verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1 O.s.p.). Termín verejného vyhlásenia rozsudku bol oznámený minimálne

päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a jeho internetovej stránke www.nsud.sk (§ 156 ods. 3 v spojení s § 246c ods. 1 prvá veta O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky z obsahu súdneho spisu, ktorého súčasťou je aj administratívny spis žalovaného zistil, že W. X., rod. I. D., nar. XX. C. XXXX, štátny občan USA, podal dňa 14. decembra 2004 na Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky prostredníctvom Krajského úradu v Prešove žiadosť o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Sekcia verejnej správy, Odbor štátneho občianstva a matrik rozhodnutím č. 219191-2005/02232 z 24. marca 2005 nevyhovelo žiadateľovej žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky z dôvodu, že nespĺňa podmienky na udelenie štátneho občianstva ustanovené v § 7 ods. 1 zákona č. 40/1993 Z.z. a ani nespadá do skupiny osôb, uvedených v § 7 ods. 5 predmetného zákona, ktorým možno udeliť štátne občianstvo Slovenskej republiky bez splnenia podmienok ustanovených v § 7 ods. 1, pretože žiadateľ stratil štátne občianstvo Československej republiky podľa Ústavného dekrétu prezidenta republiky č. 33/1945 Zb.

Žalobca podal proti uvedenému rozhodnutiu v zákonom stanovenej lehote rozklad, ktorý odôvodnil tým, že jeho otcovi I. D. bolo stratené Československé občianstvo znovu obnovené. Na potvrdenie tejto skutočnosti predložil fotokópiu žiadosti o milosť pre I. D., odsúdeného Štátnym súdom v Bratislave v roku 1952 pre velezradu a pokus o prekročenie štátnych hraníc a fotokópiu uznesenia Krajského súdu v Bratislave o zamietnutí návrhu na obnovu trestného konania. Podľa uvedených dokladov mal I. D. vo februári 1948 znovu nadobudnúť Československé štátne občianstvo. Nakoľko však žiadateľ nemal k dispozícii doklad osvedčujúci vrátenie jeho Československého štátneho občianstva, obrátil sa prostredníctvom Ing. K. L., splnomocneného zástupcu na konanie vo veci udelenia štátneho občianstva Slovenskej republiky, na Slovenský národný archív so žiadosťou o jeho vyhľadanie. Následne 06. júla 2005 bola Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky predložená fotokópia dokladu, podľa ktorého dočasná Okresná správna komisia v Sabinove 10. februára 1949 oznámila Povereníctvu vnútra v Bratislave, že I. D. si uplatnil nárok na Československé občianstvo podľa zákona č. 245/1948 Zb.; Československé štátne občianstvo nadobudol dňom účinnosti uvedeného zákona a to 17. novembra 1948.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky na základe uvedeného malo za to, že aj žalobca, vtedy ako maloleté dieťa, nadobudol Československé občianstvo spolu s otcom, a preto v rámci autoremedúry podľa § 57 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, (ďalej len „správny poriadok“) vyhovel rozkladu žalobcu a zrušilo svoje prvostupňové rozhodnutie. V odôvodnení ďalej uviedol, že po preskúmaní spisového materiálu zistil, že žalobca, ktorý ako maloleté dieťa odišiel s matkou do USA a 2. októbra 1953 nadobudol americké štátne občianstvo na základe Dohovoru o naturalizácii medzi ČSR a USA. Nakoľko v dobe, keď jedna zo zmluvných strán viedla vojnu, tento dohovor neplatil, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky dospelo k záveru, že žalobca nadobudnutím amerického občianstva v roku 1953 nestratil československé občianstvo. Z tohto dôvodu ministerstvo vnútra konštatovalo, že menovaný je ku dňu vydania rozhodnutia štátnym občanom Slovenskej republiky a môže požiadať Krajský úrad v Prešove o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky bola dňa 11. augusta 2005 doručená žiadosť z Krajského úradu v Prešove o prehodnotenie právoplatnosti rozhodnutia č. 219191-2005/02232 z 12. júla 2005. Krajský úrad uviedol, že na žiadateľa nemožno vzťahovať vrátenie Československého občianstva spolu s otcom, pretože podľa materiálov, ktoré má úrad k dispozícii, žalobca s matkou opustili Slovenskú republiku a nevrátili sa späť. Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 245/1948 Zb. mohli maloleté deti spolu s otcom nadobudnúť Československé občianstvo v prípade, ak mali bydlisko na území Československa. Nakoľko žalobca nemal v čase vrátenia Československého štátneho občianstva jeho otcovi bydlisko na území Československa, nemohol nadobudnúť Československé štátne občianstvo.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky rozhodnutím zo dňa 30. septembra 2005 č. 206-2005/03691 zrušil rozhodnutie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Sekcie verejnej správy, Odboru štátneho občianstva a matrik č. 219191-2005/02232 z 12. júla 2005, ktorým bolo podľa § 57 ods. 1 a § 59 ods. 2

správneho poriadku v rámci autoremedúry zrušené rozhodnutie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 219191-2005/02232 z 24. marca 2005, ktorým sa nevyhovelo žiadosti W. X., rod. I. D., zo 14. decembra 2004 o udelení štátneho občianstva Slovenskej republiky, rozkladu žalobcu vyhovel, a vec vrátil na nové prejednanie a rozhodnutie.

Listom číslo 2006/03819 zo dňa 31.10.2006 bolo žalobcovi oznámené, že osvedčenie o štátnom občianstve mu nebude vydané. Krajský súd v Prešove v konaní sp. zn. 3Scud/1/2007-91 zo dňa 09.12.2008 zrušil rozhodnutie bývalého Krajského úradu v Prešove a vrátil mu vec na nové konanie. Ešte pred rozhodnutím Krajského súdu v Prešove 3Scud/1/2007-91 zo dňa 09.12.2008 rozhodoval Krajský súd v Prešove dňa 25. septembra 2007 č. k. 3Scud/1/2007-64, kde zastavil konanie podľa § 250d ods. 3 O.s.p. o preskúmanie zákonnosti stanoviska vydaného vo forme listu č. 2006/03819 z 31.10.2006, ktorým žalovaný nevyhovelo žiadosti žalobcu o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky. Krajský súd uznesenie odôvodnil tým, že nie je splnený zákonný predpoklad postupu podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p., lebo rozhodnutie žalovaného nie je konečným rozhodnutím, keďže nejde o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť a ani o rozhodnutí, proti ktorému zákon nepripúšťa opravný prostriedok, ak sa stalo právoplatným. Vyslovil názor, že otázka formy rozhodnutia nie je rozhodujúca, pretože rozhodujúci je jeho obsah, z ktorých vyplýva, že preskúmaním rozhodnutia súdom nebráni, ak správny orgán použije formu obyčajného listu, prípisu alebo obdobného spôsobu informovania o svojom rozhodnutí o právach alebo povinnostiach fyzických alebo právnických osôb. Podľa názoru krajského súdu osvedčenie o štátnom občianstve Slovenskej republiky je deklaratórnym rozhodnutím, lebo sa ním zakladajú práva a povinnosti fyzickej osoby ako občana Slovenskej republiky a oznámenie o nevydaní osvedčenia o štátnom občianstve je rovnako rozhodnutím, v ktorom sa síce neosvedčuje nesporná skutočnosť, ale má zásadný význam na práva a povinnosti žalobcu.

Proti predmetnému rozhodnutiu podal odvolanie žalobca a najvyšší súd uznesením zo dňa 24. septembra 2008 č. k. 6Sžo/167/2007 napadnuté uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 3Scud/1/2007-64 z 25. septembra 2007 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení poukázal, že postup žalovaného v predmetnej veci nebol v súlade s príslušnými ustanoveniami správneho poriadku a viedol k oznámeniu o nevydaní osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky bez vydania riadneho rozhodnutia, čo je v rozpore so zákonom. Ďalej poukázal, že zastavením konania krajský súd odňal možnosť žalobcovi konať pred súdom, čím porušil jeho ústavné právo domáhať sa pred nezávislým a nestranným súdom prieskumu postupu správnych orgánov.

Následne rozhodoval Krajský súd v Prešove v konaní 6Scud/2/2010-57 z 20. mája 2011, ktorým zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p. list žalovaného zo dňa 07. októbra 2010 pod č. k. 2010/00006, ktorým žalovaný rozhodol tak, že žalobcovu žiadosť o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve zamietol a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie, nakoľko dospel k záveru, že napadnutý list žalovaného, ako aj postup, ktorý jeho vydaniu predchádzal nebol v súlade so zákonom a vychádzal z nesprávneho právneho názoru. Voči predmetnému rozhodnutiu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný a na základe predmetného odvolania rozhodoval Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní pod sp. zn. 2Sžo/42/2011 dňa 21. marca 2012 tak, že potvrdil rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 6Scud/2/2010-57 z 20. mája 2011. Okrem iného v odôvodnení poukázal, že pokiaľ názor žalovaného vychádza zo stanoviska Ministerstva vnútra, potom aj toto stanovisko v zmysle § 245 ods. 1 O.s.p. je predmetom súdneho prieskumu a v prípade, ak dôjde k zrušeniu rozhodnutia žalovaného v súdnom konaní, je právnym názorom súdu vysloveným v zrušujúcom rozsudku viazaný nielen žalovaný, ale aj Ministerstvo vnútra (§ 250j ods. 7 O.s.p.). Tiež poukázal, že o žiadosti žalobcu o zachovanie Československého štátneho občianstva do rozhodnutia najvyššieho súdu v konaní 2Sžo/42/2011 nebolo právoplatne rozhodnuté. Ďalej poukázal, že žalobca je osobou, ktorá sa hlásila k maďarskej národnosti, ale štátne občianstvo nestratila. Otec žalobcu, ako vyplýva z podanej žiadosti podľa § 2 ods. 2 Ústavného dekrétu, na účel zachovania štátneho občianstva predmetnú žiadosť podal a nebolo jeho vinou a už vôbec nie vinou maloletého žalobcu, že o tejto žiadosti v čase jej podania, resp. v období, keď sa o nej malo rozhodnúť, nebolo rozhodnuté v tom zmysle, či štátne občianstvo bolo zachované aj u maloletého žalobcu. Ak si teda štát prostredníctvom príslušných orgánov nesplnil povinnosť rozhodnúť

o žiadosti určitej osoby, hľadalo sa ňu akoby štátne občianstvo nikdy nestratila. A tak tomu bolo u otca žalobcu aj u žalobcu samého. Preto ak žalovaný rozhodoval listom o tom, či štátne občianstvo u žalobcu bolo zachované, resp. nebolo zachované a či žiadosti o štátne občianstvo vyhovie alebo nevyhovie, bolo jeho prvoradou úlohou právne relevantným spôsobom preukázať, či k strate štátneho občianstva u žalobcu naozaj došlo a na základe čoho. Rozhodnutie o priznaní štátneho občianstva žalobcovi podľa zákona č. 245/1948 Zb. nemohlo mať žiaden vplyv na situáciu žalobcu, nakoľko toto sa týkalo len žalobcovho otca a táto skutočnosť nemala žiadny vplyv na podstatu pôvodnej žiadosti, minimálne v tej časti, ktorá sa týkala žalobcu.

Na základe zrušovacieho rozhodnutia žalovaného - list žalovaného zo dňa 07. októbra 2010 pod č. 2010/00006 žalovaný opätovne rozhodol a to listom bývalého Obvodného úradu Prešov, odbor všeobecnej vnútornej správy zo dňa 4. septembra 2012 č. Obú-Po-OVVS4-2012/00346/TI tak, že na základe stanovisko MV SR č. SVS-OVVS2-2012/000195 zo dňa 08.08.2012 a záväzného výkladu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. SVS-OVVS2-2012/031834 zo dňa 06.02.2012 žiadosť žalobcu o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky zamietol.

Poukázal na to, že podľa § 15 zákona č. 40/1993 Z.z. sa na postup podľa tretej časti tohto zákona nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Žiadosť o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky bola listom zo dňa 07.10.2010 zamietnutá. Ďalej uviedol, že vo veci posúdenia štátneho občianstva Slovenskej republiky rešpektoval právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovený v rozsudku sp. zn. 2Sžo/42/2011 zo dňa 21.03.2012, podľa ktorého žalobca je osobou, ktorá nestratila Československé štátne občianstvo podľa § 2 Ústavného dekrétu prezidenta republiky č. 33/1945 Zb. Predmetom doterajšieho posudzovania existencie (neexistencie) štátneho občianstva Slovenskej republiky u žalobcu bolo zachovanie jeho Československého štátneho občianstva v zmysle citovaného Ústavného dekrétu. V spisovej dokumentácii sa nachádza naturalizačná listina č. NO7057863, ktorou boli žalobcovi udelené štátne občianstvo Spojených štátov amerických dňa 02.10.1953. Žalovaný v súlade s § 9a ods. 5 zákona požiadal Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky listom zo dňa 13.06.2012 o súhlas s vydaním osvedčenia o štátnom občianstve pre menovaného z dôvodu, že sa nenachádza v ústrednej evidencii nadobudnutia štátneho občianstva Slovenskej republiky a boli pochybnosti o jeho štátnom občianstve. Na základe stanoviska Ministerstva vnútra č. SVS-OVVS2-2012/000195 a záväzného výkladu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. SVS-OVVS2-2012/031834 k aplikácii Dohovoru o naturalizácii medzi Československom a Spojenými štátmi č. 169/1929 Zb. žalovaný konštatoval, že žalobca dňa 02.10.1953 stratil Československé štátne občianstvo a to dňom udelenia štátneho občianstva Spojených štátov amerických podľa čl. I. Úmluvy o naturalizácii uzavretej medzi Československom a Spojenými štátmi dňa 16. júla 1928 (č. 169/1929 Z.). Táto zmluva zamedzovala vzniku dvojakého štátneho občianstva medzi zmluvnými stranami naturalizáciou - udelením.

Podľa § 244 ods. 1 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutia a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa odseku 3 rozhodnutí správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Podľa § 245 ods. 1 O.s.p., pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu posúdi súd i zákonnosť prv urobeného správneho rozhodnutia, o ktoré sa preskúmané rozhodnutie opiera, ak bolo preň prv urobené rozhodnutie záväzné a ak nie je na jeho preskúmanie určený osobitný postup.

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu ako nezávislého orgánu a

vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, alebo bude účastníkom konania s rovnakými právami ako ten, o koho práva ide.

Predmetom súdneho preskúmania je list žalovaného, ktorým oznámil žalobcovi, že zamietla jeho žiadosť o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

Podľa § 9a ods. 1 písm. a/ zákona č. 40/1993 Z.z. o štátnom občianstve, štátne občianstvo Slovenskej republiky sa preukazuje platným osvedčením o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

Podľa § 9a ods. 2 zákona č. 40/1993 Z.z osvedčenie o štátnom občianstve Slovenskej republiky vydáva príslušný obvodný úrad v sídle kraja na základe písomnej žiadosti o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky, ktorá sa podáva osobne na obvodnom úrade v sídle kraja, diplomatickej misii alebo na konzulárnom úrade Slovenskej republiky.

Podľa § 9a ods. 5 zákona č. 40/1993 Z.z ak sa žiadateľ nenachádza v ústrednej evidencii nadobudnutia a straty štátneho občianstva Slovenskej republiky alebo ak sú pochybnosti o jeho štátnom občianstve, obvodný úrad v sídle kraja požiada ministerstvo o súhlas s vydaním osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

Podľa § 9a ods. 8 zákona č. 40/1993 Z.z ak sa zistilo, že žiadateľ nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, obvodný úrad v sídle kraja žiadosť o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky zamietne a písomne odôvodní, prečo nemožno žiadosť vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, viazaný rozsahom odvolania, preskúmal rozsudok krajského súdu, pričom nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu s právnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v jeho odôvodnení, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s rozsudkom krajského súdu stotožňuje v celom rozsahu a na zdôraznenie jeho správnosti považuje za vhodné doplniť nasledovné:

Pokiaľ žalovaný namietal nedostatok právomoci krajského súdu vo veci rozhodnúť, odvolací súd opätovne pripomína, že touto otázkou sa Najvyšší súd Slovenskej republiky už zaoberal v uznesení 6Sžo/167/2004 z 24. septembra 2008, ako aj v konaní 2Sžo/42/2011 a vyslovil záväzný právny názor, prečo i predmetný list nemôže byť vylúčený zo súdneho prieskumu zákonnosti. Odvolací súd nemá dôvod odchýliť sa od právneho názoru už vysloveného, a to napriek tomu, alebo práve preto, že medzičasom došlo k novele zákona o štátnom občianstve, ktorá v § 15 explicitne vylúčila subsidiaritu správneho poriadku v konaní podľa tretej časti zákona o štátnom občianstve.

Štátne občianstvo Slovenskej republiky je chránené čl. 5 Ústavy Slovenskej republiky a v zmysle § 9a ods. 1 písm. a/ zákona o štátnom občianstve sa preukazuje platným osvedčením. Pokiaľ žiadateľovi nie je osvedčenie vydané, nemôže preukázať, že je štátnym občanom Slovenskej republiky. Preto ak žiadateľ tvrdí, ako je tomu v prejednávanom prípade, že nikdy Československé štátne občianstvo nestratil, je povinnosťou správnych orgánov - žalovaného a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, aby v konaní podľa § 9a zákona o štátnom občianstve túto skutočnosť preverili a o nej rozhodli.

V konaní bolo rozhodujúcou otázkou posúdenie, či k udeleniu štátneho občianstva Spojených štátov amerických u žalobcu došlo v dôsledku jeho naturalizácie na území Spojených štátov v čase, kedy Československo viedlo vojnu.

Ďalej Najvyšší súd poukazuje, že aj keď sa na konanie podľa § 9a zákona č. 40/1993 Z.z. nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, podľa § 9a ods. 8 citovaného zákona bol žalovaný povinný svoje rozhodnutie písomne odôvodniť. Pokiaľ sa na daný druh konania nevzťahujú ustanovenia správneho poriadku, neznamená takáto právna úprava automaticky vylúčenie výsledku konania - listu (rozhodnutia) zo súdneho prieskumu zákonnosti. V tomto prípade ide podľa názoru súdu o také

rozhodnutie, ktoré zasahuje do práv žalobcu a preto je v súlade so zákonom, ak je konečné rozhodnutie súdom preskúmané.

V správnom súdnictve je právo na prístup k súdu vymedzené princípom generálnej klauzuly s negatívnou enumeráciou, naviac z neho vyplýva, že súdy v základe preskúmavajú všetky rozhodnutia orgánov verejnej správy okrem tých, ktoré zákon výslovne vylučuje z prieskumu.

Súd v tejto súvislosti poukazuje i na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky napr. rozsudok sp. zn. 5 Sži/20/2012 zo dňa 28.02.2013, podľa ktorého predmetom preskúmania súdom v správnom súdnictve môžu byť aj rozhodnutia, ktoré nemajú formálne náležitosti.

V preskúvanom liste žalovaný poukázal na stanovisko Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. SVS-OVVS2-2012/000195 zo dňa 08.08.2012 a záväzný výklad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. SVS-OVVS2-2012/031834 zo dňa 16.02.2012, podľa ktorého stav vojny v Československu trval od 23.09.1938 do 31.12.1945, pričom obdobie trvania vojnového stavu bolo ukončené podľa stavu trvania brannej pohotovosti štátu.

Žalovaný sa výkladom pojmu „kdy země vede válku“ nezaoberal, rozhodol predčasne na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu. Takáto požiadavka vysporiadať sa s predmetnou otázkou vyplývala aj zo stanoviska Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 219191-2005/022320 zo dňa 23.11.2005, adresovaného žalovanému, v ktorom potvrdilo, že „W. X. v roku 1953 nadobudol štátne občianstvo USA na základe Dohovoru o naturalizácii medzi ČSR a USA z roku 1928. Nakoľko v dobe, keď jedna zo zmluvných strán viedla vojnu, tento dohovor neplatil, W. X. nestratil Československé občianstvo a podľa zákona č. 40/1993 Z.z. je štátnom občanom Slovenskej republiky...“.

Žalovaný disponuje dvoma stanoviskami toho istého ústredného orgánu štátnej správy a to stanoviskom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky zo dňa 23.11.2005 v ktorom ministerstvo uviedlo, že Krajský úrad v Prešove vydá žalobcovi po predložení písomnej žiadosti a po odobratí preukazu zahraničného Slováka osvedčenie o štátnom občianstve Slovenskej republiky a stanoviskom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky zo dňa 16.02.2012, na základe ktorého žalovaný listom zo dňa 04.09.2012 zamietol žiadosť žalobcu o vydanie štátneho občianstva, lebo podľa čl. I Dohovoru dňa 02.10.1953 štátne občianstvo stratil.

Žalovaný sa s protichodnosťou týchto záverov nijakým spôsobom nevysporiadal, ani ich nevysvetlil. Preto je rozhodnutie (list) žalovaného pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné a teda nezákonné.

Pokiaľ ide o ostatné námietky uvádzané v odvolaní, tieto boli už niekoľkokrát súdmi viacerých inšancií zodpovedané, preto odvolací súd nepovažuje za potrebné sa k nim opakovane vyjadrovať.

Po preskúmaní predloženého spisového materiálu, postupu a rozhodnutia krajského súdu, odvolací súd dospel k záveru, že krajský súd dostatočne podrobne a presne zistil skutkový stav a vysporiadal sa so všetkými relevantnými námietkami účastníkov konania.

Skutočnosti, ktorými žalovaný v odvolaní spochybňuje predmetné rozhodnutie krajského súdu neboli zistené v odvolacom konaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolaniu žalovaného nevyhovел a s prihliadnutím na všetky individuálne okolnosti daného prípadu rozsudok Krajského súdu v Prešove ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. potvrdil.

V ďalšom konaní bude povinnosťou správnych orgánov rešpektovať záväzný právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a v intenciách tohto rozsudku v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove o žiadosti žalobcu opätovne rozhodnúť a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodniť (§ 250j ods. 7 O.s.p.).

O trovách odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p. a priznal úspešnému žalobcovi titulom náhrady trov právneho zastúpenia sumu 142,04 € jeden úkon právnej služby - vyjadrenie k odvolaniu žalovaného zo dňa 14.02.2014 á 134 € + režijný paušál á 8,04 €.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.